Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Asiantuntijalausunto
Ympäristöministeriö
Ympäristöneuvos
Penina Blankett

6.6.2025

Maa- ja metsätalousvaliokunta (11.6.2025)

E-46 /2025 vp: Valtioneuvoston selvitys: ICES:n tieteelliset neuvot vuoden 2026 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto (ICES) julkaisi 28.5.2025 tieteelliset suositukset Itämeren kalakantojen TAC:eista (TAC = *Total allowable catch= suurin sallittu saalis)* vuodelle 2026

Suomen kannalta keskeisimmät ehdotukset liittyvät lohen, silakan, kilohailin, punakampelan sekä itäisen ja läntisen turska kantojen TAC:hin. Ympäristöministeriö pitää ICES:in antamia suosituksia hyvinä ja esittää, että niitä tulee pääsääntöisesti noudattaa kun päätetään vuoden 2026 kalakantojen kalastuskiintiöistä /TAC:eista.

Ympäristöministeriö haluaa kiinnittää erityistä huomiota Itämeren tilaan ja sen kytkösiin mm. kalakantojen tilaan. Ympäristöministeriö pitää Itämeren kalakantojen tilan muutoksia huolestuttavina ja ne kertovat hyvin, että Itämeren tila on huono ja vaikutukset näkyvät ravintoverkon eri osissa. Tässä vaiheessa tulisi entistä enemmän kiinnittää huomiota Itämeren tilaan sekä niihin paineisiin ja uhkiin ml. kumulatiiviset paineet eri toiminnoista (merituulivoimalat, kalanviljely, rakentaminen ruoppaus, ravinteet), jotka vaikuttavat mm. luonnon monimuotoisuuteen ja sitä kautta myös kalakantoihin.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen osalta ympäristöministeriö tukee alustavasi esillä olevaa esitystä enintään 30 000 lohen kiintiöstä (kaupallisen ja vapaa-ajankalastuksen) merialueella. Vähennysten jälkeen TAC oli 34 787 lohta, siten, että Pohjoisella Itämerellä, Ahvenanmerellä, Saaristomerellä ja Pohjanlahdella (leveyspiirin 59°30´N pohjoispuolella osa-alueilla 29N, 30 ja 31) voidaan neljän merimailin sisäpuolella kutuvaelluksen aikana (toukokuun alun ja elokuun lopun välisenä aikana) kalastaa lohta kohdennetusti. Itämeren pääaltaalla leveyspiirin 59°30´N eteläpuolella ja 59°30´N pohjoispuolella neljän merimailin ulkopuolella kiellettäisiin siis sekä lohen kaupallinen että vapaa-ajankalastus kokonaan. Samanaikaisesti ympäristöministeriö haluaa korostaa jo alussa esitettyä huolta Itämeren tilasta ja sen vaikutuksista ravintoverkkoihin ja sitä kautta myös kalakantoihin. Ympäristöministeriö pitää myös tärkeänä, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta ja että lohenkalastuksen edellä mainittua kieltoa Itämeren pääaltaalla noudatetaan ja valvotaan tehokkaasti. Lisäksi on erittäin tärkeää saada Itämerelle lohen monivuotinen suunnitelma ja että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä. **Ympäristöministeriö esittää varovaisuusperiaatteen noudattamista, eli jos näyttää siltä, että ko. kantojen tila ei parane tai menee huonommaksi, niin tulisi olla valmius myös keskeyttää kalastus vuonna 2026.**

Suomenlahden lohen osalta ympäristöministeriö tukee alustavasti esitystä, jonka mukaan Suomenlahden lohen EU TAC olisi tieteellisen neuvon mukainen eli 10 480 kpl ja josta tehdään vähennykset. **Tämänkin osalta tulee huomioida alussa esitetty huoli Itämeren tilasta ja vaikutuksista kalakantoihin ja varovaisuusperiaate. ICESIn neuvon mukaisesti kalastuspaine tulisi kohdistua istutettuihin eväleikattuihin lohiin ja harkita alueellisia ja ajallisia sääntelyjä.**

Pohjanlahden silakan osalta ympäristöministeriö esittää, että vuoden 2026 TAC olisi lähempänä ICES:n neuvon alarajaa eli 55 869 tonnia. Toisaalta jos halutaan toimia varovaisuusperiaatteen mukaisesti ja vahvistaa elpymistä, niin tulisi käyttää monivuotisen hoitosuunnitelman (MAP) mukaista ICES:in neuvonantoa eli TAC olisi 25 560 tonnia.

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan osalta ympäristöministeriö pitää arveluttavana, että TACia korotetaan näin nopeasti, huomioiden, että ko. silakkakannat ovat vasta elpymässä alueella. Näin ollen tulisi käyttää ICESin neuvon alarajaa eli vuoden 2026 TAC olisi 120 378 tonnia. Toisaalta jos halutaan toimia varovaisuusperiaatteen mukaisesti ja vahvistaa elpymistä, niin tulisi käyttää monivuotisen hoitosuunnitelman (MAP) mukaista ICES:in neuvonantoa eli TAC olisi 103 073 tonnia.

Riianlahden silakan osalta ympäristöministeriö voi kannattaa ICESin neuvon mukaista TACia, joka olisi 23 962–35 643 tonnia, jossa huomioidaan Riianlahden ja pääaltaan välinen vaellus.

Läntisen silakkakannan osalta ympäristöministeriö kannattaa esillä olevaa esitystä nollasaaliista, joka noudattaa ICES:n neuvoa.

Kilohailin osalta ympäristöministeriö tukee alustavasti ICESn suosituksen alarajaa, jonka mukaan vuoden 2026 TAC olisi 176 056 tonnia.

Itäisen turskakannan osalta ICESin suositus perustuu varovaisuusperiaatteeseen ja sen mukaisesti kalastusta ei tulee harjoittaa tämän kannan osalta eli turskalle asetetaan ainoastaan sivusaalis TAC. Ympäristöministeriö tukee esitystä. Samoin ympäristöministeriö tukee kuturauhoitusta (touko-elokuu) ja vapaa-ajankalastuksen kieltämistä turskan pääasiallisilla esiintymisalueilla 24–26. Samoin troolikalastuksen valvontaa turskan lisääntymisalueilla tulee tehostaa. Sivusaaliiksi jääviä turskia tulisi voida kohdennetusti käyttää tutkimukseen, jotta voidaan seurata turskakannan kehitystä. Toisena vaihtoehtona voisi sallia turskaan kohdentuva pienimuotoinen kalastus alle 12 metrin pituisilla muita kuin trooleja käyttävillä kalastusaluksilla läntisen silakan vuotta 2024 koskevan ratkaisun mukaisesti. Ympäristöministeriöllä ei ole vahvaa kantaa kummankaan ratkaisun puolesta, edellytyksenä on kuitenkin, että tällainen kalastus ei saa vaarantaa turskankannan elpymistä.

Läntisen turskakannan osalta ympäristöministeriö voi tukea esitystä, jossa ICESin neuvon perusteella turskalle asetetaan ainoastaan sivusaalis-TAC.

Punakampelan osalta ympäristöministeriö kannattaa ICES:n neuvon mukaista esitystä, jossa TAC olisi enintään 10 971 tonnia 22–32.

Meritaimenen osalta ICES toteaa neuvossaan, että meritaimeneen kohdistuvaa kalastusta tulisi vähentää luonnonvaraisten meritaimenkantojen suojelemiseksi Ympäristöministeriö kannattaa sitä, että meritaimenen kalastuskieltoa jatketaan myös vuonna 2026 neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoilta mitattuna.